

VÝCHOVNĚ LÉČEBNÁ JEDNOTKA při VÚ a SVP Pšov

ELIMDROG

Vypracoval: Bc. Kamil Rajkov

Schválil: PhDr. Sáva Arabadžiev – ředitel VÚ a SVP Pšov

Číslo jednací:

Platnost:

Účinnost:

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

Obsah:

- 1. Specifikace oddělení**
- 2. Název a adresa výchovně léčebné jednotky (VLJ)**
- 3. Program výchovně léčebné jednotky**
- 4. Základní ustanovení**
- 5. Kontakty pro veřejnost**
- 6. Profesionální a řídicí linie**
- 7. Personální zabezpečení**
- 8. Kontrolní činnost**
- 9. Kapacita oddělení, délka pobytu a podmínky přijetí**
- 10. Psychoterapie a její specifika**
- 11. Cíle výchovně léčebného programu**
- 12. Zdravotní podmínky přijetí do VLJ**
- 13. BOŽP**
- 14. RPVČ VLJ – VÚ a SVP Pšov**
- 15. Specifika výchovně léčebné jednotky**
- 16. Přijímání klientů a ukončování pobytu**
- 17. Rozvržení dne**
- 18. Fáze výchovně léčebného pobytu**
- 19. Kapesné**
- 20. Pošta a komunikace s vnějším okolím**
- 21. Podmínky testování klientů na OPL**
- 22. Samostatné vycházky a dovolenky**
- 23. Drogové závislosti**
- 24. Specifikace místa výkonu VLJ**
- 25. Závěr**
- 26. Doporučená literatura**
- 27. Příloha – základní dělení OPL**

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

1 SPECIFIKACE ODDĚLENÍ VLJ

Školské zařízení: Výchovný ústav a středisko výchovné péče Pšov

Oddělení: Výchovně léčebná jednotka (VLJ) Elimdrog

Charakter oddělení: Výchovně léčebná, výchovná skupina s terapeutickým programem.

Klientela: Chlapci ve věku 15 – 18 let s nařízeným PO či ÚV, v případě prodloužení ústavní výchovy do 19ti let, může být klientem i chlapec dotčeného věku. Jedná se o chlapce vykazující problematiku závadového a závislostního chování na omamných a psychotropních látkách, dalších látkových i jiných závislostí.

Léčebná metoda: Základem je skupinová psychoterapie, dále další terapeutické činnosti a zaměření – arteterapie, ergoterapie, činnostní terapie, muzikoterapie apod.

Jedná se o jednu ze součástí VÚ a SVP Pšov. Toto oddělení je zcela specificky určeno pro klienty vykazující problematiku ve vztahu k omamným a psychotropním látkám a dalším látkovým i jiným závislostem. Oddělení disponuje specifickým programem zaměřeným na terapii výše uvedených problematik. Jedná se o devíti týdenní plán aktivit VLJ.

2 NÁZEV A ADRESA VÝCHOVNĚ LÉČEBNÉ JEDNOTKY (VLJ)

Výchovně léčebná jednotka – ELIMDROG

Výchovně léčebná jednotka – Elimdrog

VÚ a SVP Pšov

Pšov 1

441 01 Podbořany

3 PROGRAM VÝCHOVNĚ LÉČEBNÉ JEDNOTKY (VLJ)

Program výchovně léčebné jednotky je samostatně zpracován v samostatném dokumentu: Devíti týdenní plán aktivit VLJ. Č.j.: VÚ – xxxxxxxxxx

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

4 ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

Výchovně léčebná jednotka je zřízena jako jedna ze součástí Výchovného ústavu a střediska výchovné péče Pšov.

Povolení k činnosti je specifikováno v dokladu č.xxxxxxxxxx

Vnitřní řád výchovně léčené jednotky je součástí vnitřního řádu VÚ a SVP Pšov č.j.: xxxxxxxxxxxx, vychází z něj a ve vazbě k plnění svého účelu upravuje či doplňuje určitá specifika. Jedná se o základní dokument, který stanovuje zásady společného soužití a práce klientů a pedagogických pracovníků s přihlédnutím ke specifickým cílům výchovně léčebného (terapeutického) cíle tohoto oddělení. Byl vytvořen na základě zákona číslo 109/2002 Sb. ve znění pozdějších novel, dále vyhlášky 334/2003 Sb. a s ohledem na terapeutické poslání a specifika výchovně léčebného programu. Tento dokument nijak nemění Vnitřní řád VÚ a SVP Pšov, pouze jej specificky doplňuje.

Dodržování vnitřního řádu výchovně léčebné jednotky je závazné jak pro každého klienta VLJ, tak pro pedagogické, případně další pracovníky VÚ a SVP Pšov, kteří se na realizaci programu VLJ podílí. Pedagogičtí i další zaměstnanci VÚ a SVP Pšov jsou dále povinni řídit se pracovním řádem pro zaměstnance škol a školských zařízení, zákonem číslo 109/2002 Sb. ve znění pozdějších novel, zákonem číslo 383/2005 Sb. ve znění pozdějších novel a vyhláškou číslo 334/2003 Sb., dalšími obecně závaznými normami a vnitřními směrnici VÚ a SVP Pšov.

5 KONTAKTY PRO VEŘEJNOST

Ředitel VÚ a SVP Pšov – PhDr. Sáva Arabadžiev – tel.: 415 211 297 / 736 633 595

Vedoucí VLJ / etoped, psycholog

Ústředna: 415 214 615

Fax: 415 214 978

Sociální pracovnice: 415 214 875

E mail: a.sava@seznam.cz

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

6 PROFESIONÁLNÍ A ŘÍDÍCÍ LINIE

Ředitel VÚ a SVP Pšov

Odbornost – vedoucí VLJ	Organizace	Ostatní součásti VÚ a SVP Pšov
Etoped	Vedoucí vychovatel	
Psycholog		
Vychovatelé terapeuti	Vychovatelé terapeuti	
	Asistenti vychovatele	
	Noční asistenti vychovatele	

7 PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Ředitel VÚ a SVP Pšov – řídí VLJ jako jednu ze součástí VÚ a SVP Pšov.

Vedoucí vychovatel – koordinuje činnost vychovatelů, zajišťuje provoz a případně řídí činnost asistentů pedagoga.

Vedoucí VLJ – etoped či psycholog – koordinuje program VLJ a určuje směr terapeutické činnosti, organizuje odborný dohled a participuje na programu VLJ.

Vychovatelé terapeuti – zajišťují výchovně léčebnou a psychoterapeutickou činnost.

Asistenti pedagoga – zajišťují péči o klienty a organizaci dne v oblasti režimových prvků, noční asistenti zajišťují péči o klienty v nočních hodinách.

Rozsah povinností jednotlivých pracovníků, vymezení jejich práv a odpovědnosti je zakotven ve Vnitřním a pracovním řádu VÚ a SVP Pšov. Jedná se o dokument, který vydává ředitel VÚ a SVP Pšov a to včetně vnitřního řádu pro VLJ.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

8 KONTROLNÍ ČINNOST

- Hospitační činnost vedoucích pracovníků – ředitele, vedoucího VLJ a vedoucího vychovatele.
- Pedagogické rady.
- Konzilia odborného personálu.
- Konzultace s externími odborníky – lékaři, psychiatry apod.
- ČŠI
- MŠMT

Rodiče a osoby odpovědné za výchovu.

- Rodiče, případně zákonní zástupci jsou informováni o důležitých událostech týkajících se jejich dítěte, či dítěte svěřeného jim do péče, písemně. Jedná se například o útek dítěte ze zařízení, změny ve zdravotním stavu apod.
- Informace běžného charakteru jsou rodičům, případně zákonným zástupcům sdělovány jen v případě konkrétní žádosti.
- Telefonický kontakt klienta a rodičů, případně zákonných zástupců je umožněn každodenně. Pokud sdělení nesnese odkladu, kdykoliv v průběhu dne, jinak v době osobního volna klientů.
- Návštěvy rodičů, případně zákonných zástupců jsou stanoveny na neděli v dopoledních hodinách. O návštěvě musí být vyrozuměn vedoucí VLJ, který s touto skutečností seznámí ředitele VÚ a SVP Pšov. V případě potřeby realizovat návštěvu v jiný den je nutné o tomto vyrozumět vedoucího VLJ, který tuto skutečnost konzultuje s ředitelem VÚ a SVP Pšov.
- Telefonické spojení s vedoucím VLJ a ředitelem VÚ a SVP Pšov je v oprávněných případech možné i po pracovní době.

9 KAPACITA ODDĚLENÍ, DÉLKA POBYTU A PODMÍNKY PŘIJETÍ

Kapacita oddělení VLJ je maximálně osm lůžek.

Délka pobytu je v základu určena plánem terapeutických aktivit pro VLJ, jedná se tedy o dobu devíti týdnů a navazující zátěžovou dovolenku v době trvání jednoho týdne. Pobyt ve VLJ může být klientovi na jeho žádost, s ohledem na jeho specifickou, individuální potřeby a míru dosažení cíle programu VLJ prodlužován, maximálně však na dobu jednoho roku.

Základními podmínkami přijetí klienta do VLJ jsou:

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- Soudem nařízený výkon opatření ve smyslu předběžného opatření či ústavní výchovy.
- Souhlas rodičů, popřípadě osob odpovědných za výchovně vzdělávací proces.
- Zájem klienta o realizaci programu v rámci VLJ.
- Věk klienta 15 až 18 let v případě prodloužení ústavní výchovy 19 let, minimálně však devět týdnů před dosažením zletilosti či ukončením realizace ústavní výchovy z jiného důvodu.

10 PSYCHOTERAPIE A JEJÍ SPECIFIKA

Terapie je specifická činnost zaměřená na vyhledání a uvolnění příčiny potíží ze současnosti či minulosti. Vyhledání a uvolnění příčiny potíží vede k odstranění nežádoucího stavu a uvolnění jedince na psychické úrovni, promítá se do myšlení, prožívání, vztahů a celkového pocitu spokojenosti a dobré nálady.

Terapie je rozdělena:

- Psychoterapeutická komunita.
- Sebe obslužná terapie.
- Ergoterapie.
- Zážitková terapie.
- Jiná terapie – činnostní, arte -, muziko -, biblioterapie a další.

Terapie - je zaměřena nejen na jedince, v případě psychoterapeutické komunity se jedná o zaměření na dynamiku skupinových jevů aktuální povahy s ohledem k souvislostem z období dětství, dospívání a významné události ze života, jenž mohou mít vliv na aktuální stav osobnosti klienta. V rámci terapie se pracuje s jevy – vědomí, nevědomí, obrana, přenos a protipřenos, což jsou pojmy psychoanalytické. Součástí dějů jsou však i jevy psychosomatické – sny, krize, psycho – traumata, ale i jevy pozitivní a nadějně.

Komunitní zkušenost – program VLJ je založen na skupinové (komunitní) práci. Klienti se na VS VLJ setkávají během celého dne a společně realizují program VLJ. Organizovanými částmi komunitních setkání jsou ranní komunitní sezení a večerní kluby. V komunitě probíhá i většina dalších aktivit, které jsou realizovány v rámci programu VLJ. Činnosti jsou založeny výhradně na reflexi, interakci a kooperaci. Smyslem komunitní práce je tvorba a maximální možný rozvoj reflexe života v rámci intaktních lidských společenství.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

Komunitní zkušenost probíhá ve skupině, která pracuje s psychodynamickými postupy a metodami. Jedná se o prvky humanistických přístupů k psychoterapii – gestaltterapie, daseinsanalýzy, dále rodinné terapie apod.

Sebe zkušenostní část má za úkol:

- Sebe poznání, náhled a vhled do struktury vlastního já, osobního i rodinného vývoje, jeho potence i patologie.
- Zrání a osobní růst, vymezení vlastního „já“ a budování pozitivní své bytnosti.
- Hledání kapacit ke zvýšení sociální inteligence a její maximální možný rozvoj.
- Posilování odolnosti v sociální zátěži, nácvik a zvnitřňování vhodných přístupů a volby řešení zátěžových situací. Konfrontace vlastního „já“ s „negativními“ stránkami vlastní osobnosti, se symptomy a poruchami.
- Náhled do psychosomatických souvislostí a základní orientace v této problematice.

Daseinsanalytický přístup ve skupinové terapii. Daseinsanalýza (analýza pobytu) – Ludwig Binswanger a Medard Boss. Terapie je zaměřena na maximální možný rozvoj každého klienta být sám sebou v rámci společnosti. Probíhá v duchu hesla „Být sám sebou a neztratit druhé, být autenticky s druhými a přitom neztratit sám sebe.“

Skupinová práce se odehrává v rovině přirozené řeči a živé osobní zkušenosti, je založena na potřebě a aktivitě klientů a citlivém vedení terapeutem. Skupinové jevy a problematika spolu bytí jsou ponechány ve svých původních a jedinečných významech. Nevyužívá se invazivních strategií, hlubinného myšlení apod. Rozhovor je veden ne invazivně, v přirozené rovině a nenuceně proniká do všech témat lidské existence včetně osobní svobody a odpovědnosti.

Člověk se přirozeně a primárně řídí vlastním porozuměním své bytí a bytí obecně. Dle tohoto zaujímá postoje, volí způsoby chování a jednání a pod vlivem subjektivního pohledu na uvedené se dále vyvíjí jeho osobnost. V terapeutické činnosti se zabýváme pocity a momentálním stavem klienta (ů), protože každé porozumění, chápání a vnímání je nějak laděné. V tomto psychoterapeutickém přístupu mají přednost bezprostřední vztahy a dialog přednost před tzv. psychoterapeutickými technikami. Tyto využíváme spíše jako doplňkové nikoliv primární. V případě jejich využití se klade velký důraz na jejich přirozenou a vhodnou aplikaci. Tento (fenomenologicky hermeneutický) přístup striktně zohledňuje fakticitu lidské existence s ohledem na specifičnost osobnosti každého jedince, tím nám dává možnost pochopení každého jednoho z nás. Určující strategií je nutnost vyhnout se všemu mechanickému a manipulativnímu.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

Psychoterapeutická komunita je přirozené společenství lidí, kteří se spojují z důvodu společného cíle a potřeby. V takové komunitě probíhají společné akce a komunita má společný program. Komunita je prostředím, z něž vyrůstá skupinová zkušenost i skupinová práce. Zásadními hodnotami jsou respekt, otevřenost, přijetí druhých i s jejich specifiky, přijetí sebe samého, čest, tolerance, odpovědnost a péče o důstojnost sebe i druhých.

Psychoterapeutická skupina je společenství lidí, kteří jsou spojeni společným programem, skupina má specifickou podobu a řád.

Cílem je:

- Otevírání a pochopení vlastních a konkrétnímu člověku přiléhajících možností a potencií smysluplného života v rámci intaktní společnosti.
- Otevírání vztahů a vztahových procesů v komunitním a skupinovém setkávání.
- Zakládání předpokladů pro pravidelně a kvalitní vedení vnitřního života i soužití s druhými lidmi při zachování specifičnosti vlastní osobnosti.
- Aktivní účast na životě společnosti. Porozumění lidským společenstvím, která se podílejí na růstu a rozvoji lidských vztahů, vazeb a soužití. V souvislosti s uvedeným jde též o poznání a orientaci v oblasti barrier, omezení a příčin potíží v problematice soužití a komunikace.
- Obnova tradičních hodnot a objevování nových. Pochopení patologie a opouštění hodnot falešných.
- Rozvoj vlastní osobnosti, svých možností, schopností a vztahového potenciálu. Zráná a prožívání života ve všech jeho etapách.
- Pěstování odvahy a rozvoj schopnosti porozumění smyslu, realizaci změny, odvahy vzdát se nereálných iluzí, postavit se sebe klamu a upustit od nereálných očekávání.

11 CÍLE VÝCHOVNĚ LÉČEBNÉHO PROGRAMU (VLP)

Cíle VLP jsou zaměřeny na maximální možný, komplexní rozvoj osobnosti jedince. V tomto ohledu se jedná o nalezení nových možností sebe realizace a sebe identifikace, které nejsou v rozporu s normami uznávanými intaktní společností, jedná se o normy formální i neformální. Jedná se o nalezení kvalitní životní náplně výměnou za drogu.

VLP respektuje individualitu a specifičnost každého jednoho klienta a klade zvláštní důraz na:

- Respektování pravidel komunity.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- Maximální interakci mezi klienty navzájem a mezi klienty a odborným personálem.
- Abstinenci od omamných a psychotropních látek a jiného závislostního chování.
- Na emoční inteligenci jedince a její rozvoj.
- Na komunikační dovednosti a jejich rozvoj. Ze strany odborného personálu jsou voleny komunikační rámce dle schopností a možností klientely.
- Získávání a další rozvoj pracovních návyků v rámci ergoterapie.
- Rozvoj sebe obslužných dovedností, schopností vnímat projevy vlastního těla apod.
- Zvyšování hranice frustrační tolerance, rozvoj schopnosti analýzy zátěžových situací a volby vhodných způsobů řešení problémů a problémových situací.
- Učení a zvnitřňování schopnosti kooperace, tolerance, vzájemného respektu apod.

VLP je rozdělen do jednotlivých částí:

Tyto samostatné části však na sebe navazují a vzájemně se prolínají, tím vzniká ucelený blok výchovně terapeutických činností, který působí na osobnost klienta komplexně a to s možností, dle osobnostních specifik, využívat jednotlivé části programu dle individuální potřeby toho daného klienta.

- **Oblast adaptace** – nastavení výchovně terapeutických přístupů s ohledem na fakt nutnosti adaptace klienta na nové prostředí, skupinu vrstevníků a specifika programu VLJ, tak aby klient změnu nepovažoval za negativní, nýbrž přínosný proces. Adaptace je založena na individuálním, ohleduplném a zároveň vedoucím a korigujícím přístupu ke klientovi.
- **Oblast motivace** – je založena na aktivitě ve vztahu ke klientovi vedoucí k získání vnitřní potřeby změny (zde specificky k potřebě změny ve vztahu k OPL a jiným závislostem) ze strany klienta. Dále na osobním vhledu a nalezení vnitřní a vnější motivace, s ohledem na aktivity, které jsou v souladu s obecně uznávanou normou a týkají se určením a atraktivitou dotčené věkové skupiny. Práce odborného personálu dále sleduje získání schopnosti krátkodobé motivace s ohledem na dosažení i dlouhodobých cílů a zvládnutí postupné distribuce dílčích cílů na cestě za dosažením cíle zásadního.
- **Oblast pracovních návyků** – tato oblast je založena na intenzivním pracovním výchovném působení v rámci ergoterapeutických činností, získání spravedlivého hodnocení a přiměřené odměny za vykonanou práci. Cílem aktivity odborného personálu je v neposlední řadě, aby klient vnímal význam morální hodnoty vytvořené práce a práci jako takovou, jako vlastní podíl na funkčnosti a vývoji celé společnosti.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- **Oblast schopnosti chování v rámci zátěžových situací** – je založena na přímé konfrontaci klientů v reálných podmínkách vyžadujících zvládnání různého stupně zátěže. Dále na pochopení potřeby skupinové spolupráce a vzájemné pomoci. Úkolem odborného personálu je práce na posunu hranice frustrační tolerance a rozvoj dovedností v oblasti práce s problémovou situací – vhodné uchopení, analýza a volba vhodného způsobu řešení problému.
- **Oblast schopnosti organizace volného času** – činnost je založena na spoluúčasti na organizování volného času s ohledem na vlastní dispozice, zájmy skupiny a finanční a další logistické podmínky.
- **Oblast rozvoje odpovědnosti, sounáležitosti, kooperace, tolerance apod.** - je založena na skupinovém soužití, respektování osobnosti každého jednoho člena skupiny, kooperaci apod.
- **Oblast fyzické kondice** – je založena na pravidelnosti fyzické aktivity, péči o tělo a na principech zvyšování fyzické kondice s ohledem na dosahování měřitelných cílů.
- **Oblast sebe obslužných činností** – je založena na nácviku samostatnosti jednotlivých úkonů spojených s touto oblastí, dále na vlastním rozhodování ve vztahu k péči o skupinu a systému samostatných úkonů.
- **Oblast přechodu výchovy v sebe výchovu** – je založena zejména na pochopení významu výchovy a změně uvědomění jedince, kdy je možné uvažovat o přechodu k sebevýchově. K tomuto dochází na základě předávání a rozvoji kompetencí, zodpovědnosti, posilování sebevědomí a důvěry.
- **Oblast socializace, integrace a inkluze** – je založena na komunitním životě v rámci výchovné skupiny, kdy každý její člen svým chováním a jednáním ovlivňuje dynamiku skupiny. Mohou být využity modelové situace. Tato oblast je dále založena na interakci s vnějším sociálním okolím a to jak pod částečným vedením, tak i bez vedení.

12 ZDRAVOTNÍ PODMÍNKY PŘIJETÍ DO VLJ

Do programu VLJ nelze přijmout:

- Akutně intoxikovaného klienta.
- Klienta, který má diagnostikovanou závažnou psychickou poruchu vyžadující péči odborníků z oblasti psychiatrie.
- Klienta, u něž byla diagnostikovaná hepatitida, HIV či infekční onemocnění.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

Ostatní zdravotní problematika je posuzována individuálně a je vždy přihlíženo k zájmu klienta o přijetí do programu VLJ. V zásadě platí, že pokud je klient schopen výkonu opatření PO či ÚV v rámci výchovného zařízení, je schopen zařazení do programu VLJ s ohledem na výše uvedené důvody nepřijetí do programu.

13 BOZP

Je organizováno v souladu s platnými zákony a předpisy v době, kdy je klient přijímán do programu VLJ s ohledem na BOZP pro mladistvé a to vzhledem k jejich věku. BOZP je rozšířeno o vnitřní předpisy pro děti v zařízení pro výkon PO, ÚV a OV.

Práce s dozorem – práce s dozorem je specifická v tom, že osoba (př. Instruktor pracovní výchovné činnosti), vykonává nepřetržitý dozor nad dodržováním BOZP. Tato osoba musí být schopna zrakem obsáhnout veškerá pracoviště, na kterých je vykonávána činnost, tak aby mohla neprodleně zasáhnout v případě, že dojde k porušení BOZP nebo ohrožení života či zdraví.

Práce pod dohledem – osoba pověřená dohledem zkontroluje pracoviště s ohledem na podmínky BOZP před zahájením práce. Pokud všechna místa výkonu činnosti neobsáhne zrakem, v průběhu činnosti je obchází a kontroluje.

Zda se na konkrétním pracovišti jedná o práci pod dohledem či dozorem rozhoduje vedoucí VLJ, případně instruktor pracovní výchovných činností.

14 RPVČ VLJ – VÚ a SVP Pšov

Vymezení RPVČ

Rámcový plán výchovné činnosti (dále jen RPVČ) je oficiální dokument, který se přímo vztahuje na realizaci řízených aktivit v systému školských zařízení určených pro výkon PO, ÚV a OV. Je základním pedagogickým dokumentem, který je směrodatný pro zřizovatele, pedagogy a odborné partnery, kteří realizují výchovně vzdělávací činnosti nebo na nich participují. RPVČ je základním a závazným pedagogickým dokumentem, který je východiskem pro zpracování výchovných programů zařízení (dále VPZ) v jednotlivých typech školských zařízení určených pro výkon PO, ÚV a OV.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

Charakteristika RPVČ

RPVČ je pedagogický dokument vycházející ze **zákona číslo 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních ve znění pozdějších předpisů a novel**. Účelem těchto školských zařízení je zajistit nezletilé osobě (3 – 18, popř. 19 let) náhradní výchovnou péči a zajistit této osobě možnost odpovídajícího vzdělávání. Tyto činnosti jsou realizovány v zájmu těchto osob a s cílem maximálního žádoucího rozvoje osobnosti a vzdělávání těchto osob. Dalším účelem těchto zařízení je primární, sekundární a terciální prevence vzniku a rozvoje poruch chování.

Organizační uspořádání, zařazování do výchovných skupin, ukončování pobytu

Dítě je po přijetí do zařízení zařazeno do určité výchovné skupiny. Zařazení do konkrétní skupiny je realizováno na základě vyhodnocení pedagogické dokumentace dítěte a na základě vlastní diagnostiky po přijetí do zařízení. Vývoj dítěte je nadále sledován, přehodnocován, popřípadě může dojít u ukončení pobytu v případě, že pominou důvody pro umístění dítěte v obligatorní péči. Toto se děje za účasti:

- Ředitele zařízení
- Etopeda zařízení
- Vedoucího vychovatele zařízení
- Sociální pracovnice zařízení
- Psychologa zařízení
- Kmenového vychovatele dítěte

Pojetí výchovně terapeutické činnosti

Výchovně terapeutická činnost je realizována na základě intenzivního výchovně terapeutického působení pedagogických pracovníků na klienta. Tato činnost je založena zejména na realizaci plánu VLP, který je ve vztahu ke sledovanému cíli specifický, pro klienty a odborný personál závazný. V přístupu jsou uplatňovány zejména prvky pozitivní motivace, osobního příkladu a důslednosti.

Hlavní výchovné cíle

Základním cílem výchovné činnosti v zařízeních určených pro výkon PO, ÚV a OV je, aby klient získal dostatečný soubor kompetencí, který je potřebný pro jeho maximální možné zařazení do života intaktní společnosti. Dílčí výchovné cíle vycházejí z tohoto komplexního

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

cíle. Jedná se tedy zejména o rozvoj osobnosti a tvorbu náhledů, vzorců chování a postojů, které jsou v souladu s formálně i neformálně uznávanými normami intaktní společnosti.

Klíčové kompetence

Kompetence v oblasti sociální, interpersonální a profesní – činnosti jsou zaměřeny na:

- Orientaci v mezilidských vztazích a uvědomění si zpětné vazby ve vztazích.
- Pochopení sebe sama jako aktivní součásti společnosti, kterou jsem ovlivňován a sám se podílím na jejím dalším vývoji.
- Rozpoznání společenské normality a porušení norem.
- Uvědomění si důsledků vlastního jednání a přijetí zodpovědnosti.
- Orientace v základních společenských normách a vědomé sebeřízení dle těchto norem.
- Pochopení problematiky skupinových vztahů a postavení jednotlivců ve skupině. Chápe realizaci rolí na určitých pozicích.
- Převzetí zodpovědnosti za své jednání na pozici, kterou ve společnosti obsazuje.
- Využívání základních pracovních dovedností a návyků v každodenních činnostech.
- Schopnost přípravy a samostatného provedení pracovní činnosti za dodržení pravidel BOZP.

Kompetence v oblasti řešení problémů – činnosti zaměřeny na:

- Schopnost vynímání dění nejen kolem sebe, ale také v širších, či globálních souvislostech.
- Schopnost vyhodnocení nastalé situace a určení závažnosti a dopadu problému.
- Schopnost analýzy problému a zvolení nejvhodnějšího způsobu jeho řešení.
- Schopnost aplikace zvoleného postupu řešení problému na konkrétní situaci.
- Schopnost vyhodnotit vhodnost zvoleného řešení a poučit se do budoucna. Tím posilovat i nadále své kompetence v oblasti řešení problémů.

Kompetence v oblasti komunikace – činnosti zaměřeny na:

- Rozvoj slovní zásoby a pochopení používaných výrazů.
- Schopnost účelně, výstižně a kultivovaně vyjádřit slovy i písemně své myšlenky.
- Pohotovost v rozhovoru, smysluplnost komunikace.
- Schopnost vyslovenou myšlenku podpořit odpovídajícími argumenty.

- Schopnost zvolit vhodný způsob komunikace s ohledem na partnera v komunikaci, s vrstevníky, s dospělým, s nadřízeným, komunikace na úřadech, partnerská komunikace atd.
- Pochopení významu a jedinečnosti řeči jako specifické formy komunikace.

Kompetence občanské – činnosti zaměřeny na:

- Pochopení významu společenských norem jako regulátoru lidského chování.
- Pochopení významu společenských norem pro život společnosti.
- Pochopení funkce zákonných norem.
- Pochopení problematiky práv a povinností.
- Schopnost aktivní komunikace na úřadech.
- Získání vztahu k ostatním lidem a potřeby ostatním v nouzi podat pomocnou ruku.
- Získání vztahu k přírodě a životnímu prostředí a k jejich ochraně pro další generace.

Výchovné činnosti

Reedukační aktivity – zaměření těchto aktivit sleduje oblasti poznání sebe sama, formování svých vlastních postojů a reálné orientace v mezilidských vztazích. Dále dovednosti efektivního chování, konstruktivního zvládnání zátěžových situací a přerod falešné hodnotové orientace v reálnou a pozitivní. K dosažení účelu slouží mnoho technik – nácvik dovedností, stimulace, přinucení, přesvědčování, organizace chování, korekce, tvorba umělých podnětů a modelových situací, aktivní nácvik sociálního chování, snižování obranných postojů a tvorba vhodných vzorců chování.

Psychoterapie - je samostatnou kapitolou včleněnou do řádu VLJ.

Zájmové aktivity – zaměření aktivit zájmových je realizováno na základě vypracovaných plánů aktivit jednotlivých vychovatelů. Při plánování aktivit se zejména zohledňuje získání a rozvoj kompetencí v oblasti plánování a realizace trávení volného času žádoucí a aktivní formou, která podněcuje aktivitu klientů a nadále rozvíjí jejich osobnost ve všech ohledech. Nejde jen o trávení momentálně volného času, ale též o silné zaujetí činností a vytvoření si vztahu k vhodné aktivitě a jejímu následnému realizování jako pravidelného koníčku, který se prolíná napříč životem jedince. V oblasti zájmových aktivit je možno realizovat i pracovní činnosti a tím vytvářet i pracovní návyky u klientů, které jsou důležité pro život ve společnosti

- Veškeré společenské hry a to i stolní.
- Literární či dramatické kroužky.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- Sportovní aktivity.
- Aktivity pracovní.
- Relaxační a tvořivé aktivity.
- Aktivity zaměřené na přírodu a ekologii.
- Vycházky a výlety do okolí – krátkodobé.
- Návštěvy sportovních a kulturních zařízení, výstav a společenských akcí.
- Aktivity branné a dopravní.

Sebe obslužné aktivity – tyto aktivit jsou zaměřeny na rozvoj a získání kompetencí v oblasti sebe obsluhy a osobní a kolektivní hygieny. Jedná se opět o kompetence nutné pro kvalitní zapojení do společnosti a zvládnutí samostatného života. Zaměření těchto aktivit je realizováno na základě plánu aktivit VLJ a zahrnují širokou škálu činností.

- Generální úklidy – velké týdenní úklid probíhají každou sobotu a to jako jedna aktivit dne. Tato aktivita je zaměřena na údržbu a úklid ložnic a společných prostor a to včetně sociálních zařízení a desinfekce vybavení.
- Sebe obslužné aktivity jako takové jsou zaměřeny na osobní hygienu a veškeré osobní dovednosti a znalosti potřebné pro život. Mezi aktivity patří:
 - Údržba, opravy a praní osobních věcí.
 - Příprava jednoduchých i složitějších pokrmů.
 - Základy osobní hygieny.
 - Práce na údržbě budov a okolí.
 - Údržba a výzdoba ložnic a společných prostor.
 - Péče o nemocné, staré a nemohoucí.
 - Péče o děti.
 - Pomoc slabším a osobám v nouzi.
 - Aktivní účast na plánování činností a chodu zařízení.
 - Účast při plánování nákupů na vaření.
 - Příprava oslav a různých besídek.

Sportovní aktivity – tyto aktivity jsou realizovány na programu na VS VLJ. Jejich základním cílem je rozvoj hrubé motoriky a sportovní vybití jako alternativy zahálčivého či nežádoucího způsobu trávení volného času, zde se specificky jedná o problematiku OPL a závislostního chování. Je žádoucí zbytnění pocitu, že sportovní vyžití se stává nedílnou součástí života jedince ve společnosti a způsobem seberealizace jedince. Dalším dílčím cílem těchto aktivit je

poskytnout klientovi prožití pocitu úspěchu. Zvnitřnění faktu, že sport je i prostředkem setkávání lidí a navazování nových vztahů.

- Stolní tenis.
- Fotbal – na hřišti v obci či v tělocvičně.
- Hokej, bruslení.
- Plavání – spojeno s pobytem ve společnosti.
- Squash.
- Tenis.
- Atletické disciplíny.
- Spinning.
- Posilování.
- Cyklistika.
- Gymnastika.
- Společenské události se sportovní tematikou.

Aktivity rekreační – tyto aktivity jsou opět realizovány na základě programu na VS VLJ. Jsou plánovány jako aktivity jednodenní, víkendové či vícedenní. Cílem těchto aktivit je rozvoj osobnosti klienta ve všech oblastech. Tyto aktivity jsou často zaměřeny na pobyt v přírodě a seznámení s novými situacemi vycházejícími ze specifik aktivity.

- Pobytu v přírodě – stavění stanového městečka – spolupráce / příprava ohniště a dřeva / příprava pokrmu na otevřeném ohni / spaní ve stanu / alternativní způsoby provádění osobní hygieny.
- Rafting – sjíždění řeky - stavění stanového městečka – spolupráce / příprava ohniště a dřeva / příprava pokrmu na otevřeném ohni / spaní ve stanu / alternativní způsoby provádění osobní hygieny / ošetření raftů / přeprava po řece / čtení řeky / BOZP.
- Cyklistika - stavění stanového městečka – spolupráce / příprava ohniště a dřeva / příprava pokrmu na otevřeném ohni / spaní ve stanu / alternativní způsoby provádění osobní hygieny / BESIP / pohyb na veřejných komunikacích a v přírodě.
- Ozdravné, hotelové pobyty – snowboardy, lyže – ubytování na hotelu ve společnosti / společenské vystupování / seberegulace / BOZP.
- Jednodenní výlety – spojené s pohybem v přírodě a poznáním historických oblastí, stavem a dědictvím / nácvik způsobu orientace v přírodě a poznávání rostlinných a živočišných druhů / poznávání přírodních souvislostí.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

15 SPECIFIKA VÝCHOVNĚ LÉČEBNÉ JEDNOTKY

Adaptace – adaptace je součástí celého léčebného programu. K prvnímu kroku přistupuje budoucí klient VLJ již před zahájením realizace programu VLJ a to ve chvíli, kdy se rozhodne k absolvování programu. Jedná se o rozhodnutí k učinění tohoto kroku, příprava a zahájení realizace výchovně léčebného programu. V další fázi se klient začleňuje do skupiny, seznamuje se s pravidly a podmínkami a zároveň tyto přijímá. Dochází na stanovení cílů a postupů zvládnutí výchovně léčebného programu, opravných prostředků apod.

Komplexní cíl VLJ – abstinence na OPL a nalezení žádoucího způsobu života v rámci intaktní společnosti bez drog, se dělí na dílčí cíle.

- Krátkodobé cíle - přijetí nových, specifických pravidel a podmínek a jejich chápání. Navození pocitu vzájemné důvěry: klient x klient / terapeut x klient.
- Střednědobé cíle – rámcové zvládnutí výchovně léčebného programu. Zvládnutí změn, abstinence příznaků s vědomím maximální podpory dalších zúčastněných a zvládnutí programu v případě selhání – společná práce skupiny, možnost využití opravných prostředků.
- Dlouhodobé cíle – kompletní absolvování programu a splnění závazných ukazatelů – abstinence na droze.

Zásady výchovně terapeutické činnosti

- Pravidelnost, soustavnost, poslušnost, intenzita, zvyšování nároků a zátěže.
- Vedení deníku – pomůcka pro zaznamenání momentálního rozpoložení, dějů a jevů na skupině, prožívání vztahů, konfliktů a zážitků.
- Tolerance, důvěra, aktivita, spolurozhodování, spolupráce na tvorbě pravidel a zásad komunity.
- Zvýšený podíl sociálního učení.
- Program založen na psychoterapii.

Základní pravidla

- Respektování nulové tolerance ve vztahu k přítomnosti a manipulaci s omamnými a psychotropními a dalšími návykovými látkami.
- Porušení pravidel se projednává komunitně.
- Veškeré činnosti, úspěch i selhání se projednávají komunitně.
- Respektování nulové tolerance k násilí.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- Aktivita klientů ve vztahu k realizaci programu VLJ. Pasivní přístup je projednáván komunitně.

16 PŘIJÍMÁNÍ KLIENTŮ A UKONČOVÁNÍ POBYTU NA VLJ

Příjem klientů - je realizován z DÚ, VÚ, DDŠ po předchozím projednání s OSPOD a na základě rozhodnutí ve správním řízení dle §10, zákona číslo 500/2004 Sb., a na základě § 24, odst. 3, písm. c), zákona číslo 109/2002 Sb. ve znění pozdější novel.

Ukončování pobytu – je možné z mnoha důvodů:

- Klient absolvoval celý program a prošel všemi fázemi programu.
- Klient hrubě a opakovaně porušuje podmínky a pravidla výchovně léčebného pobytu. Pobyt nelze klientovi ukončit v případě, že bylo soudně rozhodnuto o jeho realizaci.
- Klient je dlouhodobě nemocen a neplní tedy ze zdravotních důvodů program v požadovaném rozsahu.
- Klient jedná v rozporu s podmínkami nástupu, nejeví o program zájem a pobyt neplní původně stanovený cíl. Pobyt nelze klientovi ukončit v případě, že bylo soudně rozhodnuto o jeho realizaci. V závěrečné zprávě a zprávě pro soud je jasně uvedeno chování a jednání klienta, jeho aktivita a nesplnění programu v požadovaném rozsahu.
- Ukončení realizace programu z rozhodnutí klienta. Klient již nemá o službu zájem a opouští VLJ v následujících 48mi hodinách.
- Na žádost rodičů.
- Z důvodu útěku klienta z VLJ.
- Jiné důvody, vždy však s ohledem na oprávněné zájmy klienta. Pobyt nelze klientovi ukončit v případě, že bylo soudně rozhodnuto o jeho realizaci.

Opakování pobytu je možné za splnění určitých podmínek:

- Klient musí být v režimu PO nebo ÚV.
- Opakování pobytu zhodnotí stanovená komise, kdy se zabývá zejména důvody opakování pobytu, osobní motivací klienta a předpoklady účelnosti opakovaného pobytu.
- Důvodem ukončení pobytu nebyly patologické jevy – šikana, ublížení na zdraví, verbální ataky klientů a personálu apod.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

17 ROZVRŽENÍ DNE – změny dle plánu

Rozvržení dne pondělí, úterý, čtvrtek

06.00 – 07.00 – budíček, hygiena, úklidy, snídaně

07.00 – 13.00 – pracovní činnost (ergoterapie)

13.00 – 14.00 – oběd

14.00 – 15.00 – osobní volno, hygiena

15.00 – 16.00 – psychoterapie

16.00 – 17.00 – večeře

17.00 – 19.00 – psychoterapie / úterý – arteterapie

19.00 – 20.00 – úklidy / čtvrtek – generální úklidy

20.00 – 21.00 – psychoterapie / pondělí – muzikoterapie

21.00 – 22.00 – příprava na večerku, komunita s nočním vychovatelem, večerka

Rozvržení dne středa

06.00 – 07.00 – budíček, hygiena, úklidy, snídaně

07.00 – 13.00 – pracovní činnost (ergoterapie)

13.00 – 14.00 – oběd

14.00 – 15.00 – osobní volno, hygiena

15.00 – 16.00 – psychoterapie

16.00 – 17.00 – večeře

17.00 – 18.00 – arteterapie

18.00 – 19.00 – PC učebna

19.00 – 20.00 – úklidy

20.00 – 21.00 – muzikoterapie

21.00 – 22.00 – příprava na večerku, komunita s nočním vychovatelem, večerka

Rozvržení dne pátek

06.00 – 07.00 – budíček, hygiena, úklidy, snídaně

07.00 – 13.00 – pracovní činnost (ergoterapie)

13.00 – 14.00 – oběd

14.00 – 15.00 – osobní volno, hygiena

15.00 – 16.00 – psychoterapie

16.00 – 17.00 – večeře

17.00 – 19.00 – jiná terapie

19.00 – 20.00 – úklidy

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

20.00 – 21.00 – jiná terapie

21.00 – 22.00 – příprava na večerku, komunita s nočním vychovatelem, večerka

22.00 – 24.00 – možno prodloužit večerku

Rozvržení dne sobota, neděle

08.00 – 09.00 – budíček, hygiena, úklidy, snídaně

09.00 – 13.00 – jiná terapie / neděle – možnost návštěv rodičů

13.00 – 14.00 – oběd

14.00 – 16.00 – jiná terapie / neděle – možnost návštěv rodičů

16.00 – 17.00 – večeře

17.00 – 19.00 – jiná terapie / neděle PC učebna

19.00 – 20.00 – úklidy

20.00 – 21.00 – jiná terapie

21.00 – 22.00 – příprava na večerku, komunita s nočním vychovatelem, večerka

22.00 – 24.00 – možno prodloužit večerku / neděle – večerka ve 22.00

18 FÁZE VÝCHOVNĚ LÉČEBNÉHO POBYTU

Výchovně léčebný pobyt ve VLJ má 4 fáze

Fáze 1 - písemná dohoda o vstupu do komunity (životopis, zavedení deníku, seznamování s pravidly, stanovení individuálních plánů, potřeb, možností apod. 2 týdny (činnosti v režimu přípravném – náročnost 60%). V této části nemá klient žádnou vedoucí funkci.

Fáze 2 - žádost – obhájení dosavadní činnosti, ústně klient žádá komunitu o postoupení, zvládnutí 1. fáze, nebo žádá o pomoc některých částí, které nezvládl. Komunita radí, pomáhá, hodnotí. Délka druhé fáze – 4 týdny (činnosti v režimu postupného navyšování zátěže – náročnost: postupně od 60% do 100%)v této fázi má klient dílčí funkci

Fáze 3 - žádost – obhájení dosavadní činnosti, ústně klient žádá komunitu o postoupení, zvládnutí 2. fáze, nebo žádá o pomoc některých částí, které nezvládl. Komunita radí, pomáhá, hodnotí. Délka třetí fáze – 3 týdny (činnosti v režimu výkonu 100%). V této fázi jsou rozděleny kompetence do vedoucích funkcí, časově omezených.

Fáze 4 - zátěžová dovolenka – uděluje se klientovi jako součást programu VLJ a to po jeho zdárném ukončení. Tato dovolenka je v délce trvání 7 – 10 dní a jejím základním úkolem je ověření trvalosti a reálnosti změn v chování a přístupu k problematice užívání OPL a NL.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

Ověření zdárného absolvování zátěžové dovolenky probíhá testovou formou po návratu z dovolenky. Testuje se přítomnost THC a AMP. Průběh dovolenky je konzultován s rodiči dítěte a s dítětem samotným.

19 KAPESNÉ

Výše kapesného je určována v souladu s ustanoveními zákona číslo 109/2002 Bb. Ve znění pozdějších novel.

20 POŠTA A KOMUNIKACE S VNĚJŠÍM OKOLÍM

Příjem pošty, elektronická pošta a telefonní hovory

- Podléhají přítomnosti pedagogického pracovníka, kontroly obsahu z důvodu oprávněných rizik.
- Podléhá dennímu řádu.
- Je omezena na nutné.

Dopis – neomezen. Telefon maximálně 3 minuty – pondělí, středa, pátek. Elektronická pošta je umožněna v rámci řízených aktivit na PC učebně. Využívání vlastních komunikačních prostředků je povoleno v době osobního volna.

21 PODMÍNKY TESTOVÁNÍ KLIENTŮ NA OPL

Testování klientů VLJ na přítomnost OPL, alkoholu apod. je prováděno nepravidelně dle uvážení pedagogických pracovníků, dle předem stanoveného plánu a vždy po návratu z dovolené.

22 SAMOSTATNÉ VYCHÁZKY A DOVOLENKY

Klient zařazen do programu VLJ nemá po celou dobu jeho trvání nárok na čerpání samostatných vycházek a dovolenek. Jedná se o vysoce rizikové situace ve vztahu k užití OPL či NL. Dále by klient absentoval na aktivitách dle časových dotací a plánu aktivit VLJ, tím pádem by nebylo možné splnit program VLJ v plnohodnotném úhrnu.

V rámci programu je zařazena zátěžová dovolenka. Tato se uděluje klientovi, který úspěšně absolvoval celý 9ti týdenní program VLJ s pozitivním výsledkem. Významem dovolenky je

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

ověření reálnosti a trvalosti změn ve vztahu klienta k užívání OPL a NL. Viz bod 16 tohoto dokumentu.

23 DROGOVÉ ZÁVISLOSTI

Droga v širším slova smyslu: látka, která svou chemickou strukturou způsobuje změny funkce lidského organismu (léky, legální a ilegální drogy, syntetická barviva, některé potraviny apod.) **V užším slova smyslu:** psychoaktivní látka, která ovlivňuje chování a vnímání jedince.

Užití těchto látek v dávce, která vyvolá změny psychických a tělesných funkcí = intoxikace.

Projevy intoxikace se liší v závislosti na druhu látky, velikosti dávky, váhy jedince, individuální tolerance a predispozice, emocionálního ladění a vlivu okolí.

Reálným nebezpečím je abúzus drog (společensky neakceptovatelné užívání drogy) a drogová závislost.

Faktory vzniku závislosti

- farmakologické faktory
- somatické a psychické faktory
- prostředí
- touha po euforických pocitech, únik do světa fantazie, oddálení negativních pocitů, útek od řešení problémů apod. Psychická deprivace a frustrace

Závislost - syndrom závislosti - soubor psychických a somatických změn, které se vytvoří jako důsledek opakovaného užívání psychoaktivní látky – projevuje se příznaky.

Diagnózu závislosti lze stanovit pouze tehdy, jestliže během posledního roku došlo nejméně ke 3 a více následujícím jevům:

- silná touha nebo puzení užívat látku
- potíže v kontrole užívání látky
- somatický odvykací stav
- průkaz tolerance jako vyžadování vyšších dávek
- postupné zanedbávání jiných zájmů

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- pokračování v užívání přes jasný důkaz zjevně škodlivých následků
- neschopnost kontroly a sebeovládání ve vztahu k jejímu užívání

Abstinční syndrom – reakce na snížení obvyklé dávky nebo na abstinenci.

Stadia užívání drogy:

- stádium experimentování
- fáze příležitostného užívání
- fáze pravidelného užívání
- fáze návykového užívání

Následně se dostavuje fyzická závislost, stálé starosti o její opatření, nutnost drogu udržovat v organismu.

Projevy abúzu různých nealkoholových látek:

- **závislosti na opioidech** – patří sem opium, morfium (heroin, mathadon)
- vyvolává rychle silnou biologickou i psychickou závislost – narkoman nikdy přesně neví, jak je silná dávka, jež si koupil, stav blaženého utlumení, uvolnění – postupně devastují osobnost, ničí sebekontrolu.
- **závislost na kanabioidech**
- hašiš, marihuana – euforizující, ale mohou vyvolávat úzkost, vedou k pocitu zpomalení času, vyvolávají zrakové, sluchové iluze, halucinace – psychický ráz
- **závislost na užívání sedativ a hypnotik**
- léková závislost – mohou sloužit jako doplněk jiných látek, např. Alnagon
- dochází k navození útlumu, zpomalení celkové reaktivity, k poruchám myšlení, ke zhoršení pozornosti a paměti, k výkyvům emočního ladění – biologická i psychická závislost – někdy končí i smrtí
- **závislost na užívání stimulantů**
- zvyšují bdělost, zrychlují tepovou frekvenci i metabolismus, mívají anorektický účinek – doping
- pervitin neboli „perník“ – aplikace nitrožilně
- aktivizuje pocit zvýšené energie a bdělosti, člověk má pocit, všechno zvládne
- biologickou závislost nevyvolává

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- abstinenční projevy jsou dysforická, špatná nálada, někdy deprese, pocity únavy, spánku nepříjemné sny
- **závislost na halucinogenech**
- LSD – ve formě tzv. tripů, polštářků, psilocybin v houbách lysohlávkách
- změny nálad, vnímání, panické reakce, – riziko vzniku psychické závislosti
- **závislost na organických rozpouštědlech**
- toluen, trichloretylen, benzin – velmi levná, snadno dostupná
- psychický charakter – apatie, ospalost, zhoršená pozornost, paměť, myšlení, poruchy artikulace, nepřiměřené emoční reakce
- vede k degradaci osobnosti, zanedbání zevnějšku, bezohlednost – končí demencí.

24 SPECIFIKA MÍSTA VÝKONU VLJ

Výkon činnosti VLJ – VÚ a SVP Pšov – komunitní činnost, odpočinkové činnosti, plánování, hodnocení, individuální přístup v době nezvládnutí programu. Tyto činnosti zpravidla probíhají v prostorech kmenového zařízení.

Výkon činnosti VLJ – civilní prostředí – jedná se o návštěvy kulturních a dalších zařízení, účast na sportovních akcích, zážitkové sportovní činnosti, charitativní činnost, veřejně prospěšná činnost, pracovní činnost za úplatu.

25 ZÁVĚR

Výchovně léčebné skupiny, se podřizují výhradně zájmu klienta. Jejich činnost je citlivá a respektuje individualitu každého jedince, jako jedinečné osobnosti. Hlavní zásadou je dobrovolnost a samotný zájem klienta. Za žádných okolností nesmí být terapeutické působení konáno v rozporu se základní listinou práv a svobod. Nesmí být v žádném případě pociťováno jako neúměrný tlak. I přes nutnost dodržování základních zásad a principů, které jsou stanoveny v tomto individuálním řádu výchovně léčebných skupin, je nutné vycházet z komplexní znalosti osobní, rodinné a zdravotní anamnézy a preferovat mimo skupinové principy, také principy individuální výchovy.

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

26 DOPORUČENÁ LITERATURA

Hartl, P.: Komunita občanská a komunita terapeutická. Praha, Sociologické nakladatelství 1997.

Kalina, K.: Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí. Praha,

Filia Nova, 2001. Kalina, K.: Kvalita a účinnost v prevenci a léčbě drogových závislostí. Praha, A.N.O. a SANANIM 2000.

Kalina, K. a kol.: Drogy a drogové závislosti. Mezioborový přístup. Praha, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2003.

Rotgers, F.: Léčba drogových závislostí. Praha, Grada 2000.

Matoušek, O.: Ústavní péče. Praha, SLON 1995.

Nešpor, K., Mullerová, M.: Jak přestat brát (drogy). Svépomocná příručka. Praha, Sportpropag 1999.

Nešpor, K., Csémy, L.: Léčba a prevence závislostí. Příručka pro praxi. Praha, Psychiatrické centrum 1999.

www odkazy:

Aktuální informace o problematice léčby drogových závislostí na Drogovém informačním serveru o. s. SANANIM

www.drogy.net

Informace o léčebných zařízeních o. s. SANANIM (Terapeutická komunita Karlov. Terapeutická komunita Němčice. Denní stacionář)

www.sananim.cz

Svépomocná organizace Anonymní alkoholici - ambulantní skupinový program pro závislé na alkoholu

www.AnonymniAlkoholici.cz

Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti
(v rubrice Mapa první pomoci najdete kontakty na léčebná zařízení v celé ČR)

www.drogy-info.cz

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

27 PŘÍLOHA - ZÁKLADNÍ DĚLENÍ DROG

Konopné drogy

Opiáty

Stimulační látky

Halucinogeny

Psychotropní léky

Těkavé látky

KONOPNÉ DROGY - drogy vyrobené z konopí – marihuana, hašiš, hašišový olej

Konopí – Cannabis sativa, Cannabisindica

- lidově: Maria Johana, marjánka, maruška, tráva, zelí, duno, hulení, grass, weed, ganja, point, skunk
- konopná droga, rostlina CANNABIS /listy
- konopí poskytuje halucinogeny a tišící prostředky, včetně marihuany, hašiš a hašišový olej
- účinná látka THC
- marihuana bývá směs listů, květů a stonků rostliny
- hašiš je vlastní pryskyřice konopí
- tato droga se řadí mezi psycho dysleptika
- látky, které **mění především kvalitu psychické činnosti**
- **od mírné euforie až po halucinace**
- po aplikaci se projevují **poruchy vnímání, emocí, myšlení, sucho v ústech, pocit hladu** atd.
- příznaky: **nepřiměřená veselost, rozjařenost, rozšířené zornice, zarudlé oči, zrychlený puls, výrazně zvýšená chuť k jídlu, pot páchne po spáleném listí či trávě** /platí i pro hašiš

Hašiš

- lidově: haš, černý afghán, čokoláda
- konopná droga, pryskyřice konopí, TETRAHYDROCANABINOL (THC)
- hašiš je konopná pryskyřice, obvykle obsahující malý obsah květenství a drobných nečistot, má barvu tmavě zelenou, spíše přecházející do tmavě hnědé (dle čistoty)
- konopné drogy jsou užívány především kouřením, v menším měřítku se objevuje také perorální užití, obvykle jako součást pokrmů či nápojů

OPIÁTY – drogy s tlumivým účinkem, pocházející ze surového opia získaného z nezralých makovic opiového máku – heroin, „braun“ (směs derivátů kodeinu)

Opium

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- opioidy jsou látky, které mají **tlumivý účinek na centrální nervový systém**, především mozek
- při použití dochází k útlumu celého centrálního nervového systému
- nejvýznamnější je útlum dechového centra, který může být příčinou smrti
- silný je také proti bolestivý účinek (využití v lékařství)
- typické je rovněž podráždění centra pro zvracení – uživatel zvrací bez nevolnosti
- centrálním účinkem je také miosa – stažení zornice do velikosti špendlíkové hlavičky
- vazba v určitých oblastech mozku vyvolává euforii, která pak motivuje uživatele k dalšímu užití
- opiáty ovlivňují i tělesné funkce, tlumí aktivitu hladkého svalstva – tím vyvolávají zácpy, retenci moče, poruchu transportu vajíčka vejcovodem a následně i sterilitu uživatelů opioidů

Heroin

- hnědý heroin („brown sugar“) se před nitrožilním užíváním musí ještě upravit přidáním kyseliny, lépe se ale kouří a žhaví
- bílý heroin („white powder“) se podobá mouce, dá se po rozpuštění přímo vstříknout do tělního oběhu, kouřit se nedá
- lidově: heroin, herák, háčko, héro, diacetylmorfin, Horse, Smack, H, junk, happydust, scag, diamorphine, Poison, Cash
- jedna z nejnebezpečnějších masově zneužívaných drog
- závislost na pouličním heroínu je obecně považována za nejrizikovější a společensky nejškodlivější závislost: zdravotní, sociální
- než se ze země, kde je produkován, dostane ke svému uživateli, získává heroin řadu přísad, které do něj vmíchávají jednotliví obchodníci, aby tak zvýšili objem látky, a tedy svůj zisk (používá se cyankáli, jedlá soda, cukr, paracetamol, kofein, ale také prací prášek nebo seškrábaná omítka)
- funguje podobně jako morfin, stačí ale pětikrát až desetkrát menší dávka
- při podání má náhlý nárazový účinek (kick, flash)
- při nedostatku drogy se projevují abstinenční příznaky (absták): bolesti svalů a kloubů, průjem, svalové křeče, pocení, zimnice, neklid, nespavost, ... (trvají nejvýše 4 dny, odezní do 2 týdnů)
- **celkový dušení a tělesný útlum, zklidnění, uvolnění, snížení či odstranění bolesti po užití stav omámení, poruchy koordinace, zpomalené reakce, zúžení zornic**
- stopy chronického užívání – výtok z nosu, vodnaté oči, stopy po vpichu, mohou být i zanícené, bledá kůže, vyhublost
- droga sama již **nená příjemné účinky, ale je nutná k dosažení původního normálního stavu**, život se začíná měnit v drogový stereotyp, vše se začíná točit kolem drogy (sehnat peníze, dobře nakoupit), ostatní je druhořadé, člověk má problémy ve škole, v práci (záhy zpravidla odchází), zcela opouští původní zájmy a

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

záliby, rozprodává hodnotnější věci, krade, popř. získává peníze prostitucí nebo výrobou či distribucí drog

Metadon (methadon)

- substituční terapie (opiáty – heroin)
- semisyntetický opiát (polysyntetický)
- není zdraví prospěšný (ledviny, játra)

Subotex

- obsahuje bupremorfin
- polysyntetický opiát
- tablety

STIMULAČNÍ DROGY – různorodá skupina drog s převažujícím stimulačním (povzbuzujícím) účinkem – kokain, amfetamin (speed), deriváty amfetaminu (pervitin), extáze

Kokain – momentálně se jedná o samostatnou skupinu drog

- lidově: kokain, sníh, koks, cukr, cocaine, coke, blow, snow, crack
- stimulační droga, rostlina ERITROXYLONCOCA
- psychoaktivní účinky listů koky
- kokain se vyrábí máčením listů koky v benzínu, tím vzniká hydrochlorid, který je kyselý, proto se může vdechovat, ale nedá se kouřit (kyselina by zničila plíce), je rozpustný ve vodě (nitrožilní aplikace)
- nejčastějším způsobem užívání kokainu je inhalace (šňupání), někdy se užívá injekčně v roztocích nebo se vtírá do sliznic (především pohlavních orgánů jako afrodiziakum)
- kokain byl od samého počátku považován za drogu „vyšších vrstev“ a extravagantních umělců, později jako droga prostitutek
- účinky se dostaví za několik vteřin a trvají pouze 30-40 minut
- **tělesná a duševní stimulace, zvýšení bdělosti, snížení či odstranění únavy a chuti k jídlu, při vyšších dávkách úzkost, potřeba překotné činnosti, neklid, nespavost, svědění, mravenčení, pocit hmyzu pod kůží, vztahovačnost, pocit síly a nadřazenosti, náladovost, agresivita, po odeznění bezprostředního účinku hlad, vyčerpání, spánek, deprese**
- kokain celkově **povzbuzuje nervový systém a zvýšené sebevědomí, pokles chuti k jídlu, kolísání nálad, působí jako afrodiziakum**
- poškozuje plod
- po aplikaci a odeznění příjemné reakce může trvat těžká kocovina a často přicházejí silné deprese a vyčerpání, což narkomani řeší další dávkou

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- při prvním požití kokainu se neobjevují prožitky, ale naopak pocity srdeční slabosti, třes rukou, rozšíření zornic, bledost a mrazení, teprve opakované požívání kokainu vede k vyvolání stavu euforie
- viditelné příznaky jsou rozšířené zornice, výtok z nosu (při šňupání), chraptavý hlas, bledost, hubnutí
- další příznaky – pocení, sucho v ústech, zvýšený krevní tlak, roztřesenost, neklid, chronická rýma
- **při velkých dávkách hrozí nebezpečí srdečního selhání a riziko smrtelných otrav při předávkování**

Pervitin

- lidově: pervitin, perník, speed, peří, péčko, piko
- stimulační droga, látka metanfetamin
- „tradiční“ česká droga (v okolních zemích – Německo, Rakousko, Polsko – se pro ni používá název česko (tschecho), není však českým vynálezem (1888 Japonsko, 2. světová válka kamikadze)
- při předávkování může dojít k akutnímu selhání srdce s možností úmrtí, u starších uživatelů někdy dávka pervitinu vyvolá infarkt myokardu
- jednorázově vysoká dávka nebo pravidelné užívání menších dávek vyvolává **toxickou psychózu (vztahovačnost, podezřívavost, obavy o život)**, dochází ke ztrátě kontaktu s realitou
- postižený je nebezpečný sobě a svému okolí
- stav je zvláště ve své těžší formě indikací k hospitalizaci na psychiatrii
- injekční aplikace s sebou nese, kromě místních infekcí, riziko nákazy virovou hepatitidou a HIV

Extáze (MDMA)

- lidově: E, éčko, extoška, XTC, ex, X, kolčo, koláč, Eden, Adam, Eva, Love, Empathy, Hormony
- stimulační droga
- semisyntetická droga, která se vyskytuje nejčastěji v podobě malé tablety s vyraženým symbolem (např. holubice, hvězdy, sluníčka apod., značky firem např. Motorola, Mitsubishi aj.
- další podobou extáze mohou být výjimečně gelové kapsle různých barev, jemný bílý prášek nebo roztok
- jedna dávka MDMA v tabletě se pohybuje mezi 80 a 160 mg
- užívá se výlučně orálně a působí cca po třiceti minutách
- při vyšších dávkách se zvyšuje stimulační charakter drogy
- při užití v páru nastupují **pocity empatie, lásky, zvyšuje se komunikativnost a potřeba dotýkat se druhého** (ale nefunguje jako afrodiziakum)

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- mezi nejzávažnější komplikace užití MDMA patří hypertermie (přehřátí organismu), pravděpodobnost vzrůstá při nadměrné tělesné aktivitě, vyšší teplotě okolí, vyšší dávce nebo opakovaném užití v průběhu párty a nedostatečné konzumaci tekutin s minerály
- důležitým preventivním faktorem je mimo jiné průběžný příjem tekutin a iontů a také odpočinek a pobyt v chladnějším prostředí

DOB

- chemicky jde o látku ze skupiny stimulačních drog, zařazovanou mezi tzv. taneční drogy
- vysokým rizikem je její záměna za tzv. extázi, protože účinná látka DOB je nesrovnatelně nižší, proto může dojít k nesprávnému odhadu velikosti dávky a snadnému předávkování se smrtelným rizikem

Crack

- cigareta, bílé krystalky, hmota
- stimulační droga
- vysoká psychická závislost, možná fyzická závislost
- potřeba zvyšování dávek
- účinek 1-2 hodiny

Fermetrazin

- lidově: fermetra, metrák
- vysoká psychická závislost, možná fyzická závislost
- potřeba zvyšování dávek

HALUCINOGENY – halucinogenní drogy – přírodní i syntetické látky, převažujícím účinkem je ovlivnění psychiky (změny nálady, halucinace)

- přeludy, halucinace, změněné vnímání času a prostoru, flashback
- předávkování- psychózy, sebevraždy, **možné úmrtí**
- abstinenční příznaky - nevypočitatelné

Lysohlávka česká, lysohlávka kopinatá

- lidově: lysina, mushrooms, shrooms, houby, houbičky
- halucinogenní droga, psylocybin
- lysohlávky obsahují halucinogen psilocybin, který **dokáže měnit vnímání a myšlení**

Výchově léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- při určitých dispozicích k psychiatrické diagnóze může užívání lysohlávky spustit duševní onemocnění, např. schizofrenii
- plodnice se užívají perorálně, jedí se přímo čerstvé nebo sušené, mají poměrně nepříjemnou chuť, proto se užívají různé způsoby, jak tuto chuť zakrýt
- nevyzpytatelná je koncentrace psilocybinu v jednotlivých plodnicích, může dojít k předávkování
- psilocybin v lidském organismu **vyvolává euforii, sluchové a zrakové halucinace, poruchy vnímání prostoru a času, mohou se dostavit i stavy úzkosti, panického strachu či deprese**
- zmíněná euforie přináší riziko – získání pocitu, že jedinec umí létat
- vysoké dávky lysohlávek mohou způsobit vážná a nevratná poškození jater nebo ledvin

Mexický kaktus

- halucinogenní droga, Mescalín

LSD - 25

- lidově: acid, kyselina, papír, vitamín A, trip
- halucinogenní droga, derivát kyseliny lyserbové
- LSD se užívá výhradně formou „tripů“ – malé papírky o rozměrech zhruba 5x5 milimetrů napuštěné roztokem, dávka LSD na jednom tripu je 30 – 100 mikrogramů (gama), další formy distribuce (šedesátá léta) jsou tablety, želatina, roztok, krystal (tzv. mikrodot nebo „mikráč“)
- nástup bývá doprovázen **pocitů mírného chvění, neschopnosti ovládat pohyby, někdy pocitů závratě či nevolnosti**, výjimečně dochází k výraznější nevolnosti až pocitům zvracení
- vyšší dávky látky mohou navodit intenzivní halucinatorní stav bez možnosti ovlivnění vůlí, což osoby se silnou potřebou kontroly a sebekontroly mohou vnímat velmi negativně, tak vniká nijak řídký tzv. bad trip
- vysoké dávky mohou způsobit **výraznější poruchy myšlení, zvýšenou vztahovačnost až paranoiditu, doprovázenou poruchami paměti, úsudku a pozornosti**
- halucinogenní látky co do účinku patří k nejméně předpověditelným drogám
- doposud nebyl popsán případ předávkování s následkem smrti

PSYCHOTROPNÍ LÉKY – rohypnol, diolan, subutex, alnagon, diazepam, radeur,, sekona,, meproamat

- střední až vysoká psychická i fyzická závislost
- nutná potřeba zvyšování dávek

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- účinek je individuální – 1-8 hodin
- užívají se ústně, často v kombinaci s alkoholem
- **celkový útlum, setřená řeč, dezorientace, opilecké chování**
- předávkování – povrchní dýchání, lepkavá kůže, rozšířené zornice, slabý a rychlý puls, kóma, **možné úmrtí**
- abstinční příznaky – úzkost, nespavost, třes, delirium, křeče, epileptické záchvaty
- jedná se o často zneužívané preparáty s vysokým rizikem návyku, event. rozvoje závislosti
- existuje i nezanedbatelné riziko předávkování se smrtelnými následky
- používají se jako zdroje k výrobě ještě účinnějších drog

TĚKAVÉ LÁTKY – toluen, aceton, nitro ředidlo

- čirá tekutina s výrazným zápachem
- střední až vysoká psychická závislost, možná fyzická závislost
- nutná potřeba zvyšování dávek
- způsob užití – inhalace
- účinek u toluenu 2-4 hodiny, u ostatních 1-2 hodiny
- **otupění, polospánek, psychický útlum, poruchy vnímání**
- předávkování se projevuje poškozením jater, dýchacích cest, mozku, **možné úmrtí**
- abstinční příznaky – podrážděnost, deprese, nespavost

ZÁVISLOST NA ALKOHOLU:

Fáze:

1. Iniciální stadium – počáteční, překonávání stresových situací, zvyšování konzumace, růst tolerance
2. Prodromální stadium- růst tolerance, stále vyšší hladina alkoholu v krvi, tajné pití, pití s předstihem, citlivost na téma alkohol, nepamatuje si průběh, snaha ovládnout účinky, pocit viny
3. Kruciální stadium – rozhodné, alkohol součástí metabolických dějů, nárůst konfliktů, omlouvání pití, alkoholocentrické chování – upadají zájmy, povinnosti, zdravotní problémy
4. Terminální stadium – konečné, nepříjemný stav po vystřízlivění, několikadenní konzumace, degradace osobnosti

Typy:

- alfa – občasné, s následnými problémy

Výchovně léčebná jednotka ELIMDROG

Výchovný ústav a středisko výchovné péče, Pšov | Pšov 1, Podbořany 441 01

www.vupsov.cz

- beta – pravidelná konzumace, nepřeruší ani nevýhodné podmínky
- gama – anglosaský – poruchová kontrola, konflikty s okolím, v mezidobí schopnost abstinence
- delta – románský – udržování hladiny alkoholu v krvi, nedochází k sociálním selháním, problematická abstinence
- ypsilon – s psychickým onemocněním, afektivní porucha, kvartální pití

NIKOTIN

- poškozuje kardiovaskulární systém
- dýchací cesty – plíce, sliznice
- způsobuje rakovinu